

Tóny na počest Marcela Duprého

Alena Scheinostová

K počtě jednoho z nejvýznamnějších skladatelů varhanní hudby Marcela Duprého je zaměřen letošní 53. ročník Mezinárodního varhanního festivalu Olomouc. Pětice koncertů proběhne od 2. do 16. září.

Od smrti Marcela Duprého, francouzského varhanního pedagoga a komponisty chrámové i světské hudby uplynulo letos 50 let. Výběr z jeho děl je spolu se skladbami dalších tvůrců zařazen do festivalového programu.

Popudem k založení Mezinárodního varhanního festivalu v Olomouci byl mimořádný nástroj v místním chrámu sv. Mořice, který se s varhanami od sv. Jakuba v Praze dělí o prvenství co do velikosti a početnosti píšťal. Zdejší varhaník Antonín Schindler zde zářijovou hudební přehlídku pořádal od roku 1969 až do své smrti roku 2010. Protože se však nyní svatomořické varhany detailně rekonstruují, jsou koncerty přeneseny do olomoucké katedrály sv. Václava a do kostela Panny Marie Sněžné. Zařazeny jsou i prohlídky tamních varhan s přednáškou o jejich historii.

Vystoupí tuzemští i zahraniční umělci

U Panny Marie Sněžné festival zahájí 2. září večer nazvaný „Barokní lesk varhanních koncertů“. V podání Komorního orchestru Moravské filharmonie a varhanice Michaely Káčerkové zazní hudba Františka Xavera Brixioho, Johanna Sebastiana Bacha nebo Johanna Caspara Kerlla.

6. září se program přesune do katedrály sv. Václava. Zdejší varhany pocházejí z roku 1886 a jejich autorem je krnovská firma Rieger, která též postavila o devadesát let později menší varhany v presbytáři. Program nazvaný „Na italské vlně“ přednese italský varhaník Eugenio Maria Fagiani. Vedle skladeb Duprého, Ottorina Respighiho a některých dalších Italů představí i své vlastní kompozice.

Společně s francouzským varhanním virtuózem a improvizátorem Frédéricem Blancem vystoupí 9. září Svatomichalská gregoriánská schola Brno pod vedením Josefa Gerbicha. Večer nese název „Gregoriánský chorál inspirující“. Připraveny jsou duchovní skladby Marcela Duprého, Andrého Fleuryho a dalších francouzských autorů.

Mistr z Řezna

Do „Tajemství varhanní improvizace“ uvede 13. září dómský varhaník v Řezně Franz Josef Stoiber, vyučující na řezenské Katolické vysoké hudební škole církevní hudby. Přednese preludia a fugy J. S. Bacha, skladby Maxe Regera i své vlastní autorské improvizace.

Přehlídku pak 16. září zakončí koncert „Boží velikost ve varhanní hudbě“ v podání jednoho z nejžádanějších varhaníků současnosti, Američana Nathana J. Laubeho. Ten měl na festival přicestovat už loni, kvůli pandemii bylo však jeho vystoupení přeloženo. Kromě Duprého „Versetů na Mariánské nešpory“ zahraje výběr z děl Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, Camilla Saint-Saëns nebo Jeanne Demessieuxové.

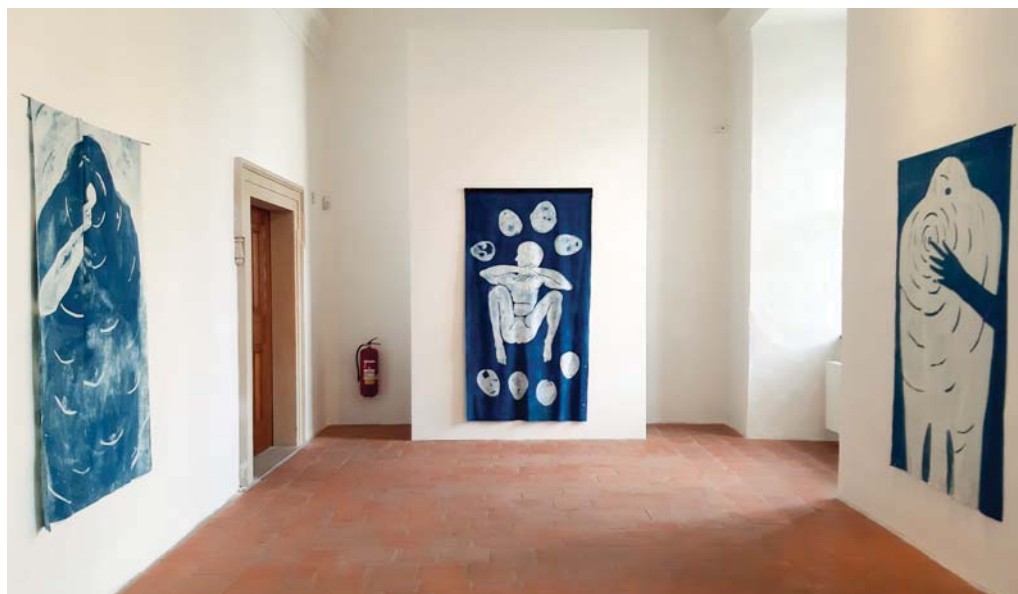
Vstupenky lze zakoupit prostřednictvím webu pořadatele – Moravské filharmonie Olomouc, kde je dostupná i zvýhodněná permanentka.

53. Mezinárodní varhanní festival Olomouc. 2.–16. 9. 2021, program a vstupenky na www.mfo.cz

Letos si hudební svět připomíná půlstoletí od smrti významného francouzského komponisty a varhaníka Marcela Duprého (1886–1971). Desítky let byl titulárním varhaníkem chrámu sv. Sulpicia v Paříži, kde je také zachycen na tomto nedatovaném snímku. Repró KT

Arménské stély z modrotisku

Lidé chleba a masky smrti je název expozice v Galerii Středočeského kraje v Jezuitské koleji v Kutné Hoře. Autorka rozměrných modrotiskových pláten Adéla Součková (*1985) se inspirovala starobylými arménskými náhrobkami, které zobrazují postavu pochovaného v životní velikosti. K figurám přidala prvky, jež mohou pomoci dovypřávit konkrétní příběhy, ať už jde o nástroje z domácnosti, klíče od bytu, nebo třeba květiny. Výstavu lze zhlédnout do konce srpna. Snímek Alena Scheinostová

Slovo a hudba k smíření

Čtyřicet let výročí popravy českých pánů připomene letošní ročník Dačického baroka – festivalu s tradicí od roku 2001. V jihočeských Dačicích proběhne o víkendu 28. a 29. srpna.

Přednáškou „Staroměstská exekuce 1621 – souvislosti, realita a mýtus“ jej uvede historik Michal Stehlík, a to v tamním muzeu v sobotu od 17 hodin. Neděle bude patřit modlitbě a hudbě. Bohoslužbu smíření od 10.30 v klášterním kostele sv. Antonína doprovodí soubor staré hudby Capella Ornamentata provedením skladeb jednoho z popravených pánů – Kryštofa Haranta z Polzic a Bezdružic. Zazní jeho jedině dochované ordinárium *Missa quinis vocibus super Dolorosi martir* – pětilásá mše složená na hudební motivy staršího madrigalu od italského loutnístvy Lucy Marenzia.

Hudba pro císaře

V 15 hodin pak Capella Ornamentata vystoupí ve farním kostele sv. Vavřince s programem „Mars Bohemicus“. Zazní při něm hudba především italské proveniencí, která se provozovala v českých zemích kolem roku 1620. Některé skladby byly dokonce dedikovány císaři Ferdinandu II. Program měl premiéru na letošní Mezinárodní letní škole staré hudby ve Valticích. Soubor vystoupí pod vedením spoluzakladatele festivalu a hráče na historický dechový nástroj cink Richarda Šedy, zpěvních sól se ujme tenorista Jakub Kubín. Vstup na všechny programy festivalu je volný.

(sch)

Dačické baroko. 28. a 29. 8. 2021, vstup volný

Kdyby listopad tehdy „nedopad“

KNIŽNÍ TIP
Jana Paulase

Co by se stalo, kdyby v listopadu 1989 zakročili milicionáři a vojsko a komunistům se podařilo sametovou revoluci potlačit? S touto myšlenkou si pohrává nová kniha oblíbené české autorky Aleny Mornštajnové *Listopád*.

Mornštajnová se proslavila hlavně knihou *Hana* a od jejího vydání roku 2017 se těší nebyvalému čtenářskému zájmu. Proto i její letošní novinka byla mediálně sledovaná, zvláště když má tak chytlavé téma. Alternativní dějiny jsou dnes v kurzu – jednak díky dezinformačním webům a jednak i proto, že je vzrušující domýšlet, co by se stalo, kdyby. V případě knihy *Listopád* je to „kdyby z ka-

sáren všech členských států Varšavské smlouvy vyjela vojska, spolu s dalšími mocenskými složkami potlačila listopadové demonstrace a následně byl nastolen tvrdý režim jako vystřížený z 50. let“.

Marie, jedna z hrdinek knihy, se aktivně projevuje na jedné z demonstrací, je spolu s manželem zatčena a odsouzena na dvacet let. Zatímco muž se stane nezvěstným, Marie si odpykává trest a píše dopisy své dceři Magdě, která měla žít v prarodičích. Marie netuší, že Magdu násilně odebrali na převýchovu do ústavu, aby se z ní stala pod novým jménem kovaná soudružka. Dcera je pak druhou hrdinkou knihy. Sledujeme její dospívání v prostředí, které svým fyzickým, uniformitou a vymýváním mozku připomíná dnešní komunistickou KLDŘ. Přesto stačí jedna svobodomyšlná duše, aby zasela semínka pochyb. Nebudu ale prozrazovat, zda matka po propuštění svoji dceru potká, a pokud ano, za jakých okolností.

Čtenář, který pamatuje pád komunismu u nás, se ale už v úvodu románu začne ošávat.

Zdá se mu to všechno přehnané. Vždyť komunistické režimy ve východní Evropě tehdy procházely krizí a moc doslova pouštěly z rukou. Byly v posledním tažení, i když se ještě objevily jeho křečovitě a krvavě záškuby jako v Rumunsku. Ale návrat do 50. let? Autorka příliš schematicky překlápá stalinistické manýry do reality konce 80. let, která byla naprosto jiná, a příběh tak ztrácí na věrohodnosti a je příliš předvídatelný.

Jenže možná je to všechno ještě trochu jinak. Možná veškerá propagace této knihy nastavila příliš jednostranné předporozumění, jak ji číst. Nejde totiž ani tak o alternativní historii. Tak, jak ji Mornštajnová popisuje, by nejspíš opravdu nedopadla, i kdyby to komunisté tenkrát ustáli. Autorce se spíše podařilo napsat (možná neúmyslně) jakousi variaci na Orwellovu *Farmu zvířat*. Příběh o povaze komunistického režimu, o podstatě totalitní moci, nikoli o jeho konkrétní dějinné podobě. Ano, kdyby byl režim v roce 1989 ještě při síle jako v 50. letech, jednal by takto. A kdyby

byly dnešní soudružky vychovatelkami v ústavu, kde vyrůstala Magda, počínaly by si patrně jako tyto románové postavy.

V tom je asi největší varování celé knihy. Z nemocných kořenů nemůže vyrůst zdravý strom, i když jeho ovoce může být v určité chvíli lákavé. Třeba takové, jaké nabízí na svém předvolebním trhu jistá strana: vajíčka po 1,99 Kč za kus, jablka 9,90 za kilo, vepřové 53,90 za kilo. Zkrátka i zde platí: pokřivené kořeny, pokřivené ceny. V *Listopádu* totiž nejde jen o komunisty.

Alena Mornštajnová:
Listopád (Host 2021)

